

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravljanje: Kolodvorske ulice šte. 15. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati: Šeststopenjska petiti-vrata 4 kr., pri večkratnem ponavljanju daje se popust. — Volja za Ljubljano v upravljanju: za celo leto 6 gl., za pol leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 60 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom volja mesečno 9 kr. več. Po pošti volja za celo leto 10 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 2 gl. 60 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 194.

V Ljubljani v četrtek, 27. avgusta 1885.

Tečaj II.

Slovenski jezik in naše gimnazije.

I.

Karakteristično je za naše žalostne razmere, da se marsikatero velevažno vprašanje, katero pomembno figurira v političnih programih in volilnih oklicih, stvarno ne preudarja, resno ne razpravlja. Pri vsaki priliki ga imamo na jeziku, neprestano spodbujamo narodno maso s polnozvočnimi tiradami o njegovi absolutni potrebnosti, v parlamentih ga naglašamo tako emfatično, kakor da bi od njega in njegove rešitve zavisna bila bodočnost slovenstva, — ali če se nas povprašuje, kako si mislimo vresničenje tega kardinalnega pitanja, potem ostanemo na cedilu, potem smo v zadregi, naznanjujoči, kako bi ovrgli ugovore svojih protivnikov. Celó to se je pripetilo, da je državno-zborski kandidat, priporočan od ljubljanskega centralnega volilnega odbora in živahno podpiran od tako zvane „odločne narodne“ stranke, pod roko se zavezal nasprotnikom, da se bode ustavljal znameniti narodni terjati, katero nahajamo v narodnem programu, odkar se je narod slovenski začel zavedati svoje individualnosti. Milovanja vredna zmedenost elementarnih pojmov, kaki sklepi se dadó izvajati iz tega v istini opasnega položaja!

V to kategorijo nerazumljenih in zanemarjenih vprašanj je všteti tudi jezikovno uredbo naših srednjih šol, osebno naših gimnazij. Velevažni ta predmet hočemo tedaj publicistično razpravljati v stvarnem članku.

Da slovenski rodoljubi uže z davna težé po slovenski višji gimnaziji, kedo jim more to zameriti?! Nemških srednjih šol polakomniti se ne treba; to-

liko je slovenske učeče se mladine, da se poleg nemške višje gimnazije v Ljubljani in nemške nižje v Kočevji z ozirom na slovensko mladež prav lahko zahteva ustanovitev slovenske srednje šole v glavnem mestu ter preustroj novomeške višje gimnazije v zavod s slovenskim učnim jezikom. S stališča narodne enakopravnosti se temu ne da ugovarjati; uverjeni smo celó, da bode taka reorganizacija naših zavodov tolažilno vplivala na narodno protivje, katero sedaj žalibog uže toliko let razsaja po naši ožji domovini. Tudi v kulturnem oziru je terjatev slovenskih rodoljubov čisto opravičena; od nje odstopiti je toliko, kakor obupati nad obstankom slovenske narodnosti. Kajti jezik sam ni zgolj mrtvo orodje, nič vredna lupina za duševno vsebino; v naravni nerazrušni zvezi je z duševnim gibanjem dotičnega plemena. Kedor tega ne verjame, skuša naj pravilno misliti v tujem jeziku; takoj bode spoznal, s kakimi težavami se je boriti ideji, predno prorine do primernega jasnega izraza. Največja zapreka za uresničenje naših narodnih želja je pa, da premalo poznamo svojo materinščino. Koliko je Slovencev, kateri se lahko ponašajo s pravilnim in popolnim znanjem slovenskega jezika? Baš vsled tega nahajamo toliko sicer vnetih narodnjakov, kateri kot odvetniki ali notarji navzlic svojemu narodnemu radikalizmu vender le — nemški uradujejo! Ni čuda, saj se nikoli v šolah niso učili, o resnih predmetih in znanstvenih vprašanjih misliti v materinščini! In znanstveno slovstvo naše, kako je neznančno, kako ponižno! Malo, bore malo imamo znanstvenih razprav, in še iz teh nam nasproti veje neprijetna dišava petrolejske svetilnice,

pri kateri se je siromak pisatelj mučil, da okornemu narečju vstvari znanstveno terminologijo. Ako hočemo tedaj vstopiti med izobražene narode, primorani smo zahtevati slovensko višjo srednjo šolo; kajti kar se sedaj ponuja slovenskemu učencu na slovenskih razrednicah naših gimnazij, premalo je za znanstveno odgojo v materinem jeziku.

Toda takoj nastane drugo vprašanje. Ne bode-li narod slovenski, če pravična vlada vstreže njegovi želji, naklonivši mu višjo gimnazijo s slovenskim učnim jezikom, ravno toliko ali še več izgubil v duševnem oziru nego je pridobil v narodnem? Da je znanje nemščine, njeno popolno znanje v besedi in pisavi, neizogibno potrebno vsakemu slovenskemu izobražencu, to je factum, kojega ne ovržejo strastne deklamacije kričavih fanatikov. Iz zgodovinskega razvoja našega naroda in iz življenjskih pogojev njegovih rodila se mu je vzvišena naloga, v zvezi z brati Čehi posredovati med zapadno kulturo in slovanskim svetom. Poleg tega navezan je vsak, kdorkoli se bavi s kako vědo, na obširno znanstveno slovstvo. Kar ga najde v slovenskem ali v katerem drugem slovanskem narečju, premalo je za njegove potrebe, primoran je tedaj, zatekati se k slovstvenim zakladom razvitega kulturnega jezika. Bodemo-li morda pribežali k italijanščini, če pred durmi stoji neprijetno bogatejša nemška sosedinja? O tem, da mora tudi državna celota v svojem interesu od slovenskih razumnikov, kateri želé svoje sile posvetiti državni službi, zahtevati popolno znanje onega jezika, koji je dandanes prava vez med

Listek.

Prokleta!

(Roman. Spisal Emile Richebourg; po E. Vacanovi predelavi prosto poslovenil Janko Leban.)

(Dalje.)

Mladi advokat mu je hotel nekaj vprašanj staviti. A ujetnik živo zavrne: „Da sem hotel odgovarjati, mislite, bi li bil čakal do danes? Jaz nisem ničesar zakrivil, kar sem lahko povedal; če sem molčal, godilo se je to, ker zdi se mi, da nimam pravice, govoriti. In če tisočkrat trdim: „Jaz sem nedolžen!“ in če tisočkrat opetujete: „On je nedolžen!“ — ne bodo verjeli ni meni ni vam. Ker ne morem svoje nedolžnosti dokazati, moram ostati kriv.“

Zasukol je govor ter besedil jako gineno o svoji ženi ter o malem bitji, ki ima priti kmalu na svet.

Tudi se je spomnil volkov, ki bodo sedaj imeli dobre čase.

Mladi advokat ga zapusti ves poparjen. Notranji glas mu je pravil, da mora biti ta mož nedolžen.

Potrujal se je za stvar ter jo studiral potrpljivo in resno v vseh njenih podrobnostih; marljivo je delal na svojem zagovoru v interesu svojega klijenta. Se ve da ni se nadejal, da zatoženca oprosti; pa s svojim govorom lahko dokaže svoj talent. On je znal svoje sodnijsko govornišvo kazati v vsem blesku in lesku, v vseh nianciah se je odlikoval, znal je buditi bolest, gniljivost, solze, navdušenje.

Nazadnje pride odločljivi dan. Bil je to za mladega advokata pravo zmagoslavje. On je občinstvo s svojim govorom zaporedoma elektrizoval in vabil mu solze v oči; navlasti je mnogobrojno zbrano ženstvo nad eno uro kar presunjal s svojim govorom.

Kar se Jeana Renauda tiče, bil je obsojen k dožitnemu prisiljenemu delu.

Zaslišavši strašno obsodbo sklence roke ter pogleda proti nebesom. V tem položaji zasliši besede predsednikov: „Imate tri dni časa, da vložite apelacijo.“ Na to pogleda zopet proti sodišču ter s žalostnim smehtanjem deže: „Čemu?“

Žandarja, ki sta bila za njim, vstaneta, eden njiju odpre mala vrata za zatoženca, a drugi položi rahlo roko na ramo obsojencu.

Jean Renaud ume, da je vse končano; pa predno se oddalji, hoče si še enkrat to veselje privoščiti, da pogleda poštenim ljudem v obraz. Počasi preletava njega oko po uradnikih in zbranih poslušalcih. Vidi, kako si mnoga ženska briše jokane oči. Kar pa razločnejše mimo vsega družega opazi in kar ga nemalo strese, je to, da ugleda Pierra Rouvenata v sobinem kotu na steni slonečega, bledega in mlo jokajočega!

Pozdravi ga prikričevši mu, in Rouvenat, videč, da ga je obsojenec opazil, stegne proti njemu roke.

Jean Renaud odide med obema žandarjema. Četrt ure pozneje zapre jetničar celična težka vrata za njim.

Renaud je bil morda na molitve, katere ga je otroka učila mati, davno pozabil. Zdaj pa pade na kolena, spomne se svoje žene, o kateri ni nič bil slišal in domislivši se vsega, kar je ljubil, povzdigne duh k Bogu ter prične moliti. . . .

Še je bil na kolenih, ko se zaslišijo v koridoru koraki. Skoro istočasno zaškriplje veliki ključ v ključavnici celičnih vrat. Hitro skoči na noge. Vrata se odpro in on zavpije iznenaden in vesel, ko ugleda Pierra Rouvenata vstopajočega.

disparatnimi članovi mnogojezičnega cesarstva, o tem niti govorili ne bomo. Pač pa moramo svojim rojakom pred oči stavljati izredne prednosti, katere Slovenec uživa zbog tega, ker je poleg materinščine popolnem vešč i nemškega jezika. Odprta so mu uradna mesta, ne le v skromni ožji domovini, temveč daleč okolo po vsej državi. To-liko je dandanes slovenskega življa v državnih službah raztresenega po nemških pokrajinah, zlasti na Dunaji, da niti prostora zanj ne bi imeli po vseh domačih uradih, ako tudi zadnjega Nemca iztrebimo z ozemlja med Dravo in Jadranskim morjem. Dežela naša je revna ter mora izvažati velik del svojega razumništva. Pogoji temu eksportu je pa, da se dijaki naši popolnem privadijo nemškemu idijomu. Naravnost tedaj trdimo, da je po našem mnenju neocenljiva izguba za duševne in gmotne koristi našega naroda, ako se slovenski mladini na naših srednjih šolah pot zapira do popolnega znanja nemškega jezika. Da bi to neizogibna posledica bila ustanovi slovenske višje gimnazije, naravnost rečemo, da bi za danajsko darilo imeli tako narodno koncesijo ter bi odločno svarili svoj rod pred tako terjatvijo. Toda uverjeni smo, da temu ni tako; uverjeni smo, da se tudi na srednji šoli s slovenskim učnim jezikom učenec lahko po polnem privadi nemščini, ako se namreč spolnijo nekateri bistveni uveti, na katere bode učna uprava strogo morala paziti.

O teh uvetih, ki omogočijo, da slovenska višja gimnazija obojni namen doseže, podajajoč slovenski mladini poleg znanstvene omike na narodni podlagi tudi temeljito znanje nemškega jezika, govorili bomo v prihodnjem članku.

Društveno življenje na Kranjskem leta 1884.

Koncem leta 1884 bila so na Kranjskem 204 društva javno in uspešno delujoča, blizu 20 društev bilo je tacihi, ki so živela le navidezno. Na novo ustanovilo se je v 1884. letu 20 društev, razšlo se jih je 7. Največje število se ve da ima Ljubljana, namreč 62, tedaj blizu tretjino vseh društev. Po družih političnih okrajih razdele se tako-le:

Postojina ima 21 društev, Logatec 19, Kranj 17, Ljubljana okolica 15, Kočevje 15, Novo Mesto 13, Radovljica 10, Kamenik 9, Krško 8 in Litija 2 društvi.

Okrajni glavarstvi na Notranjskem imate tedaj največje število društev, in je tudi v tem oziru čast, ki jo pridevamo Notranjcem, da jih nazivljemo „zavedne“, zaslužena, in to tim bolj, ker imata največje število bralnih društev in čitalnic, vkup 21, tedaj polovico vseh bralnih društev Kranjske, katerih je 42. Vsa bralna društva so slo-

venska; kranjski Nemci, razen „kazin“, nimajo nobenega tacega društva, in naši nemški sodelžani nam bodo tu vsaj priznali, da nismo „inferiore Rasse“.

Nemških kazinskih društev na Kranjskem je 6, in sicer v Ljubljani, Ratečah, Postojini, Novem Mestu, Kranji in Idriji. Lep napredek zabeležiti nam je pri požarnih brambah. Še pred osem leti bilo jih je na vsem Kranjskem 5 do 6, a danes imamo jih 35. Razmeroma je to število še nedostatno, posebno ako se ozir jemi na druge dežele, kjer jih je na stotine, na priliko na Spodnjem Avstrijskem, kjer ima uže vsaka druga ali tretja občina svojo požarno brambo. Pri nas pogrešamo sicer še mnogo velikih občin — celo mestnih — ki se nimajo teh društev, no vendar upati je, da se skoro oživé.

Strelnskih društev je 7, društva za olepšanje in povzdigo mest in trgov so trije: v Postojini, Kranji in jeden v Ljubljani — a to poslednje le na papirji. „Ortsgruppe“ imamo v Novem Mestu, Kočevji, Maverlu, Tržiči in dve gospodov in gospej v Ljubljani. Društvo gospej v Ljubljani in ono v Tržiči ustanovili sta se še le letos, ono v Maverlu se pa do sedaj ni še konstituiralo; dalje imamo dve društvi za povzdigo občevanja s tujci, in sicer na Bledu in v Ljubljani, a nobeno do sedaj ni pokazalo kacega vspeha. Posebno onemu v Ljubljani gre trda; poslalo je vladi pravila v potrjenje, v kratkem jih je zopet predru-gačilo, a porod se vkljub temu ne more izvršiti. Trebalo bi mu le spretno in energične babice, da bi zagledalo luč sveta, kar bi bilo iz srca želeti. Naša prelepa Kranjska je še vse premalo poznana, kar bi se dalo s spretno reklamo gotovo doseči, in marsikak novc več prišel bi v deželo. Naj se le pogleda po časnikih, kako Nemci slavé svoje pokrajine, najeznatnejše gnezdo povzdigujejo ti v sedma nebesa. Društva veteranov so trije, v Ljubljani, v Domžalah in Idriji; tri pevska društva: v Ljubljani, Novem Mestu in Kameniku, jedno, deloma pevsko društvo, ustanovilo se je letos v Jesenicah, dve čebelarski društvi, jedno društvo za svilorejo v Metliki; tri telovadna društva: „Sokol“ v Ljubljani, nemški „turnarji“ v Ljubljani in letos ustanovljeno društvo v Kočevji. V zadnjem času, posebno o priliki zasedanja Bosne in Ercegovine, nastala je neka nova vrsta društev: v podporo onemoglih in ranjenih vojakov in njih obitelji.

Ustanovilo se je do sedaj 16 tacihi društev, deloma ustanovljenih od gospodov, deloma od gospej, in je jasen dokaz človekoljubja, požrtvovalnosti in lojalnosti stanovnikov Kranjske, ki rado-voljno položé dar na oltar domovine in pomorejo lajšati in celiti rane onih brabrijh sinov, ki so nam s svojimi prsi ščit, ki zastavijo življenje in krv za cesarja in dom. Naših domoljubov skrb bodi, da se kolikor možno pomnože ta društva.

Pri sedanjih razmerah priporočati je, da se ustanavlja še neka druga vrsta društev: „Društva zmernosti“. Do sedaj imamo le jedno tako društvo na Kranjskem: v Kranjski Gori, ki šteje 183 članov in kateremu predsednik je tamošnji župnik gosp. Blaž Artelj. Kdor bi ustanavljal ali pomagal ustanavljati taka društva pri nas, kjer nesrečni spirit prevladuje od dné do dné, kjer se te strupene pijače popije, izvzemši Galicijo, razmeroma največ, ter nam uničuje naš tako krepki rod telesno in duševno, bil bi narodov prijatelj in rešitelj v najblažem pomenu. Naj se le primerijo zadnja leta s prejšnjimi o času vojaških naborov. Dohajali so prej orjaki, a sedaj sem in tja kravji pastirji, kakor jih ljudstvo samo dovtipno nazivlja, tiste palčke, katerih bi štirje skoro pod jednim mernikom mlatili. Le Kranjska in Galicija dajeta štiri naborne razrede. In ni čudo! Delavec ali kmetovalec nese tedenski zaslužek, skupiček tržnega dné v žganjarijo; ne okrepča si od truda onemoglih udov s kozarcem čvrstega vina, omami se s strupom, in v tej zdivjanosti pričinja dostikrat prepir in pobjo. Koliko se pojavlja žalostnih prizorov, in ne bil bi človek, da se ti v srce ne usmili, ko vidiš tu nezavednega ležati v jarku ob cesti, tam zopet tavati nesrečnika s povešeno glavo, kojemu se šibé noge in izpuščajoč živinske glasove iz sebe. Žalostne slike — žalibog, da toli pogoste!

Gospod deželni predsednik, spoznavši in resno uvaživši veliko pretečo nevarnost, razposlal je sam okrožnico do dotičnih oblastev po deželi, v kateri toplo priporoča ubogo ljudstvo njim v skrb, in tudi deželni zbor sklenil je postaviti Samčevo z namenom, da bi se ljudstvo obvarovalo pogube. Tem blagim namenom dajte življenje, gospodje po deželi, vi, gospodje župnijski in občinski predstojniki, v vas ima ljudstvo zaupanje. Snujte taka društva, člani naj plačujejo male doneske, s temi naj se na primeren način delé darila poboljšavcem, ali kakorkoli si bodi naj se primerno porabljaajo, člani naj se materialno in duševno spodbujajo. Po Angleskem in v Ameriki imajo dokaj tacihi društev, ki delajo, kakor spričujejo njih poročila, prava čuda. Se ve da vsega se ne bo dalo doseči z društvi, ki so le vender idejalne vrednosti, in treba si bo stvar ogledati, tudi od materialne strani, skrbeti bo, da se preskrbi cene, zdrave pijače. Kako in kaj je to mogoče, ali bi bile tu na mestu zadruge, ki bi v množinah skupljevale in po najnižji ceni prodajale domača vina, pivo, prepustimo v razsodek in razpravo strokovnjakom; razveselil je nas v tej zadevi razgovor z gosp. potovalnim učiteljem, ki je izrekel, da se bo lotil javno razpravljati to vprašanje. Vsakdo pa naj stori svojo dolžnost, naj se uže namen doseže po tej ali onej poti, in ako se reši le jedno samo življenje, jedna sama duša.

(Dalje prihodnjič.)

Objame ga ter poljubi na obe lici.

Vrata celična se zopet zapro in zapiralec se odstrani.

„Vi tedaj prihajate k meni“, dé Jean Renaud globoko ginen. „O, to me veleosrečuje, gospod Pierre, in vender ste ravno kar slišali, da sem... da sem zdaj kaznjenec.“ — „Da, pa le, ker si sam tako hotel!“ — „Kako! kaj hočete s tem reči?“ — „Jean Renaud, misliš-li, da nič ne vem, da si nedolžen?“ — „Bolj tiho, tiho!... Če bi vas kdo slišal!“ — „Dragi, brdki moj Jean Renaud, naj o tebi mislijo in pravijo, karkoli hočejo; jaz pa, jaz te občudujem, ker ti si velik in plemenit človek; jaz bi padel pred tabo na kolena, kakor to storim pred ljubim Bogom!“ — „Po tem takem ste torej uganili, zakaj nisem hotel odgovarjati?“ — „Poznal sem tvoje veliko srce, Jean Renaud; vedel sem, kako se hočeš darovati!“ — „In gospod Mellier, ali ve?“ — „Da.“ — „Ah, to mi ni ljubo!“ dé Jean Renaud žalostno. — „Moral sem mu resnico povedati.“ — „Zakaj?“ — „Da bode znal, kaj ti je dolžan.“ — „Tega ni bilo treba.“ — „Ko je zvedel, da si se dal zatožiti, in da se braniš zagovarjati, da ne bi izdal skrivnosti noči

24. junija, katero skrivnost edino poznaš, hotel se je sam izročiti sodišču.“ — „In?“ — „In jaz sem se temu ustavljal.“ — „Ah! To je bilo prav od vas, gospod Pierre!“ — „Dejal sem si: pustiti moramo Jeanu Renaudu njegovo voljo.“ — „Nu, to se ve“, reče ujetnik, „jaz sem se dal zatožiti, obsoditi, jaz sam sem tako hotel. Zagovarjati se, dokazati, da sem nedolžen, kako lahko bi mi to bilo! Naj bi bil gospodu instruktorskemu sodniku le resnico povedal. Toda jaz sem bil prisegel ubogemu umirajočemu mladeniču. In potem tudi nisem hotel, da policija iztakne pravega krivca; ne, tega nisem hotel! Ah, jaz sem k temu potreboval res velikega poguma, železne volje. Ti sodniki so tako strašni, mrtveca bi pripravili k govoru!... A zmislil sem se živo na to, kaj dolgujem svojemu dobrotniku gospodu Mellieru ter spomnil sem se tudi rane v mojem srci, ki še krvavi: Genevieve je dvomila nad mano; moja žena me ima za krivega! O Bog, ko sta prišla žandarja prijet me, da jima je Genevieve zavpila: „Moj mož je nedolžen, prisezam vama, da Jean Renaud ni morilec!“, potem ne vem, če bi bil imel še pogum, ravnati tako, kakor sem ravnal! Akopram se imam

zahvaliti, gospodu Mellieru, za življenje in mi je do-brotnik, ne dal bi se vender potem zatožiti in obsoditi, potem ne bi mogel molčati!... Pa Genevieve sama me je obdoličila! Kaj mi je potem bilo na drugem? Naj me imajo za roparja, za morilca, za hudobnika! Ujetnik sem tudi uže postal. Kaj mi je mari, ko me moja žena ima za zločestnega zlobnih činov? Ona zna pisati. In mislite li, da sem le vrstico dobil od nje? Ona me je uže porabala...“ — „Vi se motite, Jean Renaud; Genevieve misli zmerom na vas ter joka neprenehom.“

Oči se ujetniku zasvetlijo in na obrazi se mu pokaže izraz neskončne miline. „Vi ste jo videli?“ povpraša s tresočim glasom. „Kako se li kaj ima?“ — „Ona trpi, brezupna je...“ — „Uboga Genevieve! Da je sama, izvestno bi lažej prenašala; pa kmalu bode otročiček tu, in potem... kaj-li hoče potem začeti?“

„To naj te pa nič ne skrbi“, odgovori Rouvenat. „Tvoja žena in tvoj otrok ne bosta trpela pomanjkanja. Zato sem jaz tukaj!“

Ujetnik prime roke Rouvenatove ter jih krčevito stisne med svojimi.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Lienbacherjevo nepotrebno hrepenenje po ustanovitvi posebnega katoliškega kluba v državnem zboru se še vedno ni ohladilo. Omenjeni gospod čuti večkrat še potrebo, poslati v svojem glasilu med svet nekaj „prijaznih“ nasvetov. Privoščili bi sicer gospodu Lienbacherju veselje, da razpravlja o novem klubu, da bi le to ne vzbujalo drugodi zopet enakih nesrečnih „potreb“ po novih klubih.

Vročekrvniki, kateri so si želeli jugoslovanski klub, so sicer umolkni, in mislimo, da za vselej, uvidevši nepotrebo in nekorist takega kluba, a zdaj oglašili so se zopet „Národní Listy“ ter apelejujejo na Čehe, naj bi si tudi ti po Lienbacherjevem receptu osnovali poseben česk klub, kateri bi se od slučaja do slučaja pogajal z desnico, češ, da bi se tako pokazalo, kaj zmorejo zastopniki „českega kraljestva“. Nu, mi sicer ne verujemo v resnost tega nasveta, a obžalovati vendar moramo, da se hoče s tem vsaj v javnem mnenju kazati nejedinost desnice. Mi smo po polnem uverjeni, da poslanci niso z novinami gledé tega vprašanja istega mnenja, da bodo marveč zopet složno zjediniili se v jedno desničarsko skupino ter podpirali vlado pri težavnem poslu gledé izvedbe ravnopravnosti.

Pri ministru baronu Pino-tu bila je te dni deputacija sestojéca iz 10 članov, njegovih volilcev iz Koroške. Predložila mu je znano Haderlapovo knjižico ter ga prosila, naj bi izvolil ozirati se na oni knjižici izražene želje koroških Slovencev. Gospod minister sprejel je zelo prijazno deputacijo.

Tuje dežela.

Francoski konservativni volilni odbor v Parizu izdal je volilni oklic, v katerem poudarja, naj se dela na to, da se zopet napravi mir v verskih zadevah, naj se pustijo neplodnosna naselbinska podjetja, naj se v državnem gospodarstvu upelje štedenje. — Revolucijska delavska stranka imela je minolo soboto shod, pri katerem se je govorilo več zeló ognjevitih govorov proti radikalcem. Jenden govornik je dejal: „Če je oportunitizem trenutno zlo, je radikalizem najnevarnejše zlo bodočnosti. Proti obema se moramo braniti.“

Španska vlada ni še odgovorila na slednje diplomatsko pisanje od strani Nemčije gledé Karolinskih otokov. Nemška vlada je baje predlagala, naj se vsa ta zadeva izroči prijateljski avstrijski vlasti v presojo.

Angleški izredni poslanik Drummond Wolff dospel je v Carigrad. Turki sprejeli so ga sicer zelo prijazno, vendar ne kažejo vladni krogi posebne volje, ugoditi njegovim predlogom. Turčija pač neče z zdanjim kabinetom se preveč zvezati,

„Ah!“ reče, „vi ne veste, kako dobro mi dejo vaše besede. Zdi se mi skoro, kakor da nisem več omilovanja vreden. In pomislite, da sem oče, da bodem imel otroka!... Težko je vendar to prenašati, gospod Pierre. Uboga stvarica! Nikdar je ne bodem videl, pa kako bodem vedno mislil ná-njo, in kako jo bodem, ne da bi slutila, ljubil! Ko doraste in bo razumela stvar, potem ubogi stvarici vendar porekó: „Jean Renaud, tvoj oče, je v bagno-u!“ Kako jo bode to bolelo! — Pa ne-li res, gospod Pierre, potem pojdete k mojemu otroku in mu porečete, nu, poveste mu resnico!“

„Jean Renaud, ko hitro doraste tvoj otrok in bode mogel ohraniti skrivnost, hočem to storiti — prisezam ti!“

„Takrat bodem pač težko še živel; pa vsaj ne bode moj otrok proklinjal spomina svojega očeta! — Pa zdaj še eno, gospod Pierre; kako se kaj ima gospodičina Lucila po vsem tem, kar se je prigodilo?“

Rouvenat, naenkrat zadrežen, povesi oči. — „Predno me odvedó na moje kaznišče, rad

ker se jej zdi, da ta Salisburyjev kabinet po bodočih volitvah angleških ne bode več dolgo vladal.

Iz Abesinije se poroča, da se je pri abesinskem vladarji, kralji Janezu, pokazala zmešanost duba. Vsled tega bode potreba, da se na njegovo mesto na kraljevi stol postavi kmalu drug vladar. To bolezen nakopal si je baje po prevelikem duševnem in telesnem delovanji. Kot njegov namestnik se imenuje načelnik abesinske vojne, Ras Allula.

Dopisi.

V Višnji Gori, 25. avgusta. Po dolgem, leto dni trajajočem razmotrivanji smo tudi pri nas sklenili ustanoviti društvo „požarna bramba.“ Osnovni odbor sestavljen je iz sledečih gospodov: Janko Škerbinec, nadučitelj, kot predsednik; P. Gilly st., c. kr. poštar, kot tajnik in namestnik, Mihael Omahen, trgovec in posestnik, kot blagajnik, in iz zaupnikov: P. Gilly ml., poštni in brzojavni odpravnik, A. Kralj, posestnik in II. mestni svetovalec, Fr. Štarcer, posestnik in I. mestni svetovalec, J. Bartol, posestnik.

Osnovni odborniki, vsi za blagor in napredek mesta vneti možje, bodo pa uže znali težavno nalogo v občno korist in blagor izpeljati in društvu na trdne noge pomagati tudi brez nasvetov jako modroslovnega dopisnika „Slovenčevega“ (števil. 189). Ošabnost, zapravljivost in kolikor je še takih lepih lastnosti, pa naj bode omenjenemu dopisniku povedano, da nikdar in nikoli ne bodo imele prostora v društvu, pomagalo bode vsacemu v sili, naj si bode potem „dohtar“ ali zadnji duševni revček. Zapravljati pa ni niti mogoče, ko ni celo najpotrebnejega — denarja!

Le pomirite svoje živce v tej zadevi; slavnemu osnivalnemu odboru bi pa svetoval: le naprej, naprej brez ozira na desno, na levo, kakor velewa razum in splošna korist! Na posamezne kričaje, kateri le iz sebičnih namenov in podlega strankarstva to ali ono svetujejo v „lepi“ nadi, da bi se društvo celo ne ustanovilo, pa naj bo — tiho preziranje.

Dopisnik v „Slovenca“ besediči tudi nekaj o „nemčurstvu“ tukaj! Pozivljem vas tedaj g. dopisnik, dokažite vaš besede, ako ne, ste navadni — obrekovalci. Šuklje je Slovenec, veliko bolj iskren Slovenec kakor vaše stranke svečenik. To naj zadostuje za sedaj! Gospodine dopisnik „Slovenca“: Si tacuisses . . .

Domače stvari.

Iz seje mestnega odbora ljubljanskega.

V Ljubljani, 25. avgusta.

Danes zvečer ob 6. uri imel je mestni odbor redno javno sejo. Predsedoval je župan Grasselli; navzočih je bilo 17 mestnih odbornikov. Overovateljema za-

bi videl gospodičino Lucilo, ker imam jej nekaj povedati“, nadaljuje Jean Renaud.

„Gospodičine Lucile še zmerom ni domov“, odvrne Rouvenat. „Stvar se tiče pisem, katere si vzel v Saint-Irnu v sobi mladega moža, ne-li?“

„Da. So-li bila pisma? Tega ne vem. Saj ne znam čitati; in da prav znam, ne bi jih pogledal.“

„Si-li jih sežgal?“

Jean Renaud se obotavlja nekaj časa ter potem reče: „Da.“

„Ali mi ne moreš zaupati, kaj imaš povedati gospodičini Lucili?“ povpraša Rouvenat.

„Ne. Jaz imam največje zaupanje v vas, gospod Pierre, pa tega ne smem; prisegel sem!“

Čas, ki je bil dovoljen obiskovalcu v ječi, potekel je. Ključ zaškriplje v ključavnici, vrata se odpró in zapiralec se molče prikáže na pragu. Oba moža se jokajoč objameta.

„Ne zapustite mi žene in otroka“, zavpije Jean Renaud, „in ne pozabljajte, kar ste mi obljubili!“

„Računaj ná-me!“ odgovori Pierre Rouvenat ter ostavi celico.

(Dalje prihodnjič.)

pisnika bila sta imenovana mestna odbornika Klein in dr. Dolenc.

Župan naznanja, da je dné 18. t. m. povodom Najvišjega rojstvenega dneva (zbor se dvigne s svojih sedežev) naprosil gospoda deželnega predsednika, naj izvoli Nj. veličanstvu izraziti najjudanejšo čestitko mestne občine ljubljanske.

Na to čestitko prišel je od nj. ekselence gospoda fcm. in generalnega pobočnika Nj. c. in kr. veličanstva barona Mondela gospodu deželnemu predsedniku telegram, v katerem se je Nj. veličanstvo izvolilo zahvaliti za čestitko. (Živahni „živio“-klici.)

Istotako naprosil je župan gospoda deželnega predsednika, da je izvolil izraziti čestitko ljubljanske mestne občine povodom godovnega dneva Nj. c. kr. visokosti presvitile gospe cesaričine Stefanije (dné 20. avgusta) in povodom rojstvenega dneva Nj. c. kr. visokosti presvitlega cesarjeviča nadvojvode Rudolfa (dné 21. t. m.), za kar sta se visokosti zahvaliti blagovolili. (Živahni „živio“-klici.)

Nadalje poroča župan, da je povodom Najvišjega odlikovanja ljubljanskega častnega meščana, gospoda dvornega svetovalca profesorja viteza Miklošiča ob njegovem prestopu v pokoj z redom železne krone druge vrste čestital mu v imenu ljubljanske mestne občine, za kar se je v prijaznem pismu zahvalil gosp. Miklošič. (Odobranje)

Mestni župan praški je v spomin obiska Slovencev v Pragi podaril ljubljanski občini veliko podobo Prage v l. 1606.

Mest. odb. Potočnik predlaga, naj se za ta dragocen dar izreče praškemu mestnemu zastopu zahvala mestnega odbora ljubljanskega.

Predlog se sprejme.

Mest. odb. Potočnik poroča v imenu stavbinskega odseka o kranjskega deželnega odbora prošnji gledé izpeljave vode iz Rudolfinu pod Tržaško in Fran Josipovo cesto v mestni kanal v Slonovih ulicah. Poročevalec predlaga, naj se prošnji kranjskega deželnega odbora ugodi pod tem pogojem, da se kranjski deželni odbor zaveže, slučajno po odpeljavi vode provzročeno škodo mestni občini, kakor tudi privatnim osebam poravnati, za kar se je deželni odbor uže v prvem dopisu pripravljenega naznanil.

Predlog se sprejme.

Mest. odb. Murnik poroča v imenu stavbinskega odseka o popravu ceste na Grad pri sv. Florijanu. Poročevalec predlaga, naj se za popravo potrebni stroški v znesku 1761 gold. 78 kr. dovolijo ter se naroči mestnemu magistratu, da še letos ko hitro možno razpiše natečaj za to delo.

Predlog se sprejme.

Mest. odb. Potočnik poroča v imenu stavbinskega odseka o napravi ograj in korit na živinskem trgu poleg klavnice. Stroški znašajo 993 gold. 93 kr.

Mest. odb. Potočnik poroča o uspehu pismene dražbe za gradnje kanala v Kolodvorskih in Parnih ulicah. Poročevalec priporoča, naj se sprejme ponudba baron Pittlove tovarne na Dunaji, katera hoče napraviti kanal od cementa za 2763 gold. 56 kr.

Mest. odb. Klein meni, naj se to delo odda tukajšnjemu stavbinskemu mojstru Filipu Zupančiču za 3094 gold. 44 kr., kateri ima napraviti kanal od kamenenih plošč.

Za Kleinov predlog govorili so mestni odborniki Pakič, vitez Bleiweis Trsteniški in Ničman. Konečno sprejel se je Kleinov predlog.

Mest. odb. Žagar poroča v imenu finančnega odseka o pritožbi hišnega gospodarja Kolnika zoper naloženi pasji davek in globo. Na poročevalčev predlog se sklene, da mora ta posestnik plačati pasji davek, kazen pa se mu odpusti.

Mest. odb. dr. Papež poroča v imenu s finančnim odsekom združenega odseka za olupanje mesta o prošnji Janeza Ederja za dovoljenje glede gradnje ledenice po ameriskem sistemu pri Švicariji pod Tivolijem. Poročevalec predlaga, naj se prosilec dovoli gradnje pod pogojem, da ne poškoduje v okolici dreves ter da postane ledenica tukaj lastnina mestne občine, zgraditelj da jo sme samo brezplačno rabiti kot najemnik. Razen tega določi se še, da mora zgraditi nekatere odvodne kanale.

Vsi predlogi se sprejmo. Na to se zaključí javna seja.

— (Prestolnica Stefaniya) je, kakor poroča „Edinost“, v ponedeljek zvečer ob 9. uri in 45 minut prišla v grad Miramar. K sprejemu so došli na kolodvor: C. kr. deželni namestnik baron Pretis, vojaški poveljnik baron Kober, okrajni mornarični poveljnik baron Wiplinger, poveljnik oddelka vojnih brodov, ki so na službo visoki gospi, baron Spaun, poveljnik broda „Krka“ baron Pelechy, major generalnega staba pl. Perini, grajski glavar pl. Orel in načelnik tržaške železniške postaje, g. Pirovano. — Ko je deželni namestnik pozdravil visoko gospo, odgovorila je ona, da jo veseli, da bo mogla delj časa prebivati v Miramaru in upa, da se bo tu prav dobro in po domače čutila. Potem so jej bili predstavljeni drugi gospodje, s katerimi vsemi je prav uljudno govorila in jim roko podala. Pod predorom se je poslovila z besedami: na svidenje, gospodje! ter v odprti kočiji odpeljala v grad Miramar. Vse je občudovalo lepoto in neprisljano a čisto naravno uljudnost visoke gospe. Včeraj dopoldne se je uže sprehajala po parku. V Miramaru je zdaj pravo dvorno življenje; vse polno dostojanstvenikov, kakor so grof Bombelles, in dvorne dame grofice Tarouca, Palfy, Chotek in druge dame, mnogo častnikov c. kr. mornarice, ker nasproti Miramara so zakotvene vojne ladije: jahta Fantasie, fregata Radetzky in topničarka Krka, in vse polno dvorne služinčadi. Lepo demonstracijo so jej napravili vrli Kraševci v Nabrežini; od vseh bližnjih krajev je došlo ljudstvo ter našo cesarjevo s zivioklici pozdravljalo; cesarjeva pa je jako prijazno odzdravljala. Ljudstvo je bilo kar očarano zaradi tako naravne prijaznosti in ponižnosti preljubljene cesarjeve. Tržaški vrli okoličani so uže vse te dni popraševali, ako se kaka ovacija napravi na čast visoki gospi, kateri želé dokazati svojo iskrenost za cesarsko hišo.

— (K Tschinkelnovemu konkurzu.) Tschinkelnovu cukrarno v Lovosicah, cenjeno na 451000 gld., kupila je pri tretji eksekutivni dražbi v Pragi „Anglo-Bank“ za 100000 gld.

— (Umrli) je včeraj v Novem Mestu franciskan o. Matej Pibernik.

— (Odvetnik dr. Stanič) je odprl svojo odvetniško pisarno v Gorici.

Statistični podatki.

O stavbah na Kranjskem v letu 1884.

Na Kranjskem zgradilo se je v letu 1884 do konca decembra 970 različnih stavb, in sicer se je zgradilo 793 novih stavb, 83 stavb se je prezidalo, pri 49 se je prizidalo, 15 poslopij se je vzdignilo in 30 se jih je preustrojilo v različne namene in potrebe (adaptiralo). Po političnih okrajih razdele se te stavbe tako-le:

K r a j	Nove stavbe	Prezidanja	Prizidanja	Nadzidanja	Adaptir. stavbe	Vkup
Mesto Ljubljana	17	12	15	—	19	63
Postojina	58	10	1	—	—	69
Kočevje	94	3	—	—	—	97
Krsko	123	3	—	—	—	126
Kranj	77	19	14	—	—	110
Ljubljanska okolica	54	9	2	—	—	65
Litija	70	4	1	—	—	75
Logatec	50	12	4	12	11	89
Novo Mesto	137	—	2	1	—	140
Kamnik	43	—	10	—	—	53
Črnomelj	44	7	—	—	—	51
Radovljica	26	4	—	2	—	32
Vkup	793	83	49	15	30	970

V l. 1883 zgradilo se je vseh stavb 1039, tedaj je palo število v l. 1884 za 69. — c.

Velečestitim gg. volilcem mesta Idrija!

Ne morem govoriti niti o borbi, niti o zmagi, ko mi je prijetna dolžnost, v skromnih besedah izraziti svojo najglobljejšo, pristržno zahvalo na častni izvolitvi deželnim poslancem.

S to izvolitvijo ste, velečestiti gg. meščani, sijajno dokazali svojo dobrosrčnost, iskreno hvaležnost, domoljubje in složnost.

Preprijazno sodeč moje malostne zasluge za Idrijo v dobi mojega devetletnega ondotebnega službovanja in laskavo priznavajoč moje dobro voljo, koristiti mili naši domovini, ste z uzorno dostojnostjo, mirno in soglasno,

Odgovorni urednik J. Naglič.

pa — kar je najlepše — po polnem prosto zjedini se, izročiti meni častno in prevažno nalogo, zastopati Vaše in deželne koristi v visoki deželni zbornici.

Kolikor bode v mojih močeh, bodem vestno trudil se, hvaležnim biti za izročeno mi dostojanstvo ter skazati se vrednim za veliko zaupanje; nikdar pa ne bodem zgrešil vodila, da uspešno delovanje deželnih poslancev zavisi največ od njihove vzajemnosti in dobrohotne podpore vis. c. kr. vlade! — Slava torej č. gg. idrijskim volilem!

V Ljubljani dne 27. avgusta 1885.

Feliks Stegnar.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Zbirog, 27. avgusta. Cesar dospel je sim. Vsprejeli so ga nadvojvodi, generali, namestnik, oblastva, duhovenstvo, dalje rudarji in pevsko društvo. Zbrana množica klicala mu je navdušeno: Slava! Burno nazdravljanje odjezdil je na manevrišče.

Dunaj, 26. avgusta. Ruski gostje vrnilo so se ob 10. uri domov. Na kolodvoru poslovili so se oboji spremljevalci; v železniškem salonskem vozu poljubila sta se oba vladarja trikrat. Jednako ljubezno poslovili so se tudi drugi. Pri odhodu zaklical je car: „Na svidenje!“, na to odgovoril mu je cesar: „Na svidenje!“

Kromeriz, 26. avgusta. Cesar, car, cesarjevič Rudolf in veliki knez Vladimir peljali so se v lovski opravi v „Knežji gozd“. Med lovom peljali so se drugi gostje skozi grajski park; v prvem vozi sedeli sta cesarici. Pri gozdarski hišici zapustila je družba vozove in razvila se je živahna zabava. Lovci prišli so k gozdarski hišici; cesar in car pozdravila sta živahno carevno in cesarico. Družba ogledala si je potem ustreljeno divjačino. Ob polu 7. uri bil je dvorni obed za 69 oseb. Cesar napil je caru in carevni in car zopet cesarju in cesarici.

Pariz, 26. avgusta. General Courcy poroča, da kolera v Tonkingu pojema. — Courcy se v kratkem podá v Hué.

Madrid, 26. avgusta. Včeraj obolelo je v vsej Španiji 5088 oseb na kolero, umrlo pa 1561.

Telegrafično borzno poročilo z dné 27. avgusta.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	82.80
„ „ „ srebren	83.35
Zlata renta	108.70
5% avstr. renta	99.75
Delnice narodne banke	868.—
Kreditne delnice	288.70
London 10 lir sterling	124.60
20 frankovec	9.88 ²
Cekini c. kr.	5.89
100 drž. mark	61.15

Tržne cene.

V Ljubljani, 26. avgusta.

Hektoliter banaške pšenice velja 7 gld. 3 kr., domače 6 gld. 34 kr.; rež 5 gld. 20 kr.; ječmen 4 gld. 23 kr.; oves 2 gld. 92 kr.; ajda 4 gld. 71 kr.; proso 5 gld. 36 kr.; turšica 5 gld. 40 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 85¹/₂ kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr. — Goveja mast kilo po 90 kr., salo po 82 kr., špeh po 54 kr., prekajen pa 66 kr., maslo (sirovo) 84 kr., jajce 2¹/₂ kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 54 kr., svinjsko 66 kr., drobnjsko po 34 kr., — Piske po 40 kr., golob 17 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 60 kr., slame 1 gld. 69 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 40 kr.; mehkih 5 gld. 20 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (v skladišči) 24 gld., belo 20 gld.

Tuji.

Dne 25. avgusta.

Pri **Mallét**: Danzinger, trgovec, in Mokey, potov., z Dunaja. — Schrötter, c. kr. fin. nadkomisar, iz Brna. — Herrmann, c. kr. lajtenant, iz Radovljice. — Fuchs, zasebnik, iz Kokre.
Pri **Slonu**: Schlesinger s soprogo iz Pariza. — Grosser, potov., z Dunaja. — Baumgartner, trgovec, iz Salzburga. — Grimm, župnik, iz Kiklingna. — Bruckner iz Szegedina. — Lilek, duhovnik, iz Linca. — Masič, umir, fin. komisar, iz Grada. — Namics in Rakanovič iz Banjaluke.
Pri **Južnem kolodvoru**: Caracasi iz Trsta. — Endres z rodbino iz Grada.
Pri **Avstr. carji**: Perko, dijak, iz Poljan.
Pri **Virantu**: Staricha, kramar, iz Semiča. — Pehani, posestnik, iz Žužemberka.

Umrli so:

Dne 25. avgusta. Angela Pirc, hči želez. urad. sluge, 10 dni, Kolodvorske ulice št. 30, ustni krč. — Franciška Juvan, črkostavčeva hči, 1 mes., Krakovske ulice št. 29, griza.

V civilni bolnici:

Dne 24. avgusta. Marija Povše, gostinja, 69 l., starostno opešanje.
Dne 25. avgusta. Aleš Burja, delavec, 55 l., nadiha.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
26. avg.	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer	737.08 734.98 736.28	10.6 23.4 16.4	bzv. jzpd. sl. bzv.	megla obl. d. js.	0.00

Listnica uredništva.

Gosp. Zlatorodov: Kmalu vam zadevo pojasnim pismeno. — Gosp. π. v Višnji Gori: Da, pride v kratkem. Hvalo za ono in to! — Gosp. dopisniku iz Trsta: Radostno sprejmemo Vašo ponudbo. Takoj ugodimo jedni Vaši želji, drugi pozneje. Več pismeno. Izvolite se kmalu zopet oglašiti. Vaše pero je izborna. — Gosp. J. L. v Lokvi: Dobro!

Poddružnica c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci na obrestovanje

v bankovcih	
za 4 dni odpovedbe	3 ¹ / ₄ od sto
„ 8 „	3 ¹ / ₂ „ „
„ 30 „	3 ¹ / ₂ „ „
v Napoleondorih	
30dnevna odpoved	3 od sto
3mesečna	3 ¹ / ₄ „ „
6 „	3 ¹ / ₂ „ „

Oddelek za giro

v bankovcih 2¹/₂ proc. obresti za vsako vsoto, v Napoleondorih brez obrestij.

Nakazila

na Dunaj, v Prago, Budimpešto, Brno, Opavo, Levov, Reko, dalje v Zagreb, Arad, Gradee, Sibinj, Inmost, Celovec, Ljubljano in Solnograd so brez stroškov.

Kupovanje in prodaja

deviz, vrednostnih papirjev in inkaso-kuponov po ¹/₈ proc. provizije.

Posojila

na poroštevna pooblastila (warrants), pogoji po dogovoru; proti dovoljenemu kreditu v Londonu ali Parizu ¹/₂ proc. provizije za 3 mesece!

na vrednostne papirje (efekte) 6 proc. obrestj na leto do svote 1000 gld., za večje svote vsled specialnega dogovora. (69) 36—19

V Trstu dne 1. oktobra 1883.

V našem založništvu je izišel na svetlo

drugi pomnoženi natis:

Poezije S. Gregorčičeve.

Elegantno vezane in z zlatim obrezkom stanejo

2 gld., nevez. 1 gld. 20 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

knjigotržnica v Ljubljani.

Oznanila

in reklame za vse časopise, strokovne novine in koledarje domačih in tujih dežel preskrbava reellno in najceneje uže celih 27 let obstoječa najstarejša firma Avstro-Ogerske v tej stroki: **A. Oppel** na Dunaji (Stadt, Stubenbastei Nr. 2).